

БЕЛАРУСКІ УНІВЕРСІТЭТ

ОРГАН ПАРТКОМА, РЭКТАРАТА, КАМСАМОЛЬСКАГА І ПРАФСАЮЗНЫХ
КАМІТЭТАУ БЕЛАРУСКАГА ОРДЭНА ПРАЦОУНАГА ЧЫРВОНАГА СЦЯГА
ДЗЯРЖАУНАГА УНІВЕРСІТЭТА ІМЯ У. І. ЛЕНІНА

ПРАШУ СЛОВА

Калі адновіцца давер...

З ВЯЛІКАЙ цікавасцю пра-
чытаў у «Ванэрні» Мінску»
за 2 сакавіка гэтага года пра-
ект «Тэзісаў Праграмы Мін-
скага ГК КПБ і Мінгарвыкан-
кома па рэалізацыі важней-
шых задач перабудовы». Ці
патрэбны гэты дакумент? Ці
прадуманы ён дэталёва? Ці
ахоплівае асноўныя напрам-
кі жыццёва неабходнай для
больш чым 1 млн. 600 тыс.
мінчан перабудовы? Безу-
моўна, патрэбен. Таму што
падае ў комплексе ўсе га-
лоўныя палажэнні перабудо-
вы ў горадзе. Праект у не-
малой ступені прадуманы,
дэталёва рэальныя шляхі
вырашэння многіх праблем,
прапанаваныя ў ім. Такія
праграма неабходна і кожна-
му камуністу партыйнай ар-
ганізацыі горада, і кожнаму
жыхару горада, каб даклад-
на ўяўляць складанасць і
неадназначнасць цяжкага
шляху абнаўлення, які чакае
нас, каб пераканаўча і аргу-
ментавана даваць адпор
любому дэмаггічным прамо-
вам, лозунгам і патрабаван-
ням. І кожнаму сумленнаму
жыхару горада, асабліва ін-
тэлігенту — выкладчыку, сту-
дэнту, інжынеру, урачу, на-
стаўніку — нельга не далучыцца да закліка: «Мы абавязаны самі сваёй працай ствараць свой заўтрашні дзень. І давайце для гэтага не пашкадуем ні энергіі, ні дзелавітасці, ні шчодрасці розуму і сэрца!» Чаму я так вылучаю інтэлігенцыю? Таму, што перабудова — на справе, а не на словах — магчыма толькі на навуко-

Праграмы» — «чарговая па-
цёмкінская вёска!», іншыя га-
вораць: «Пажывём — паба-
чым, але мала верыцца, што
ўсё гэта будзе», трэцяя га-
тэўна працаваць, але
вельмі незадаволены надта
агульным характарам тэзісаў
лозунгавага тыпу.

Што, на мой погляд, па-
трэбна неадкладна зрабіць
для таго, каб пераламаць
настрой нерашучасці ў тысяч
радавых камуністаў, камса-
мольцаў, беспартыйных, ра-
бочых, служачых, інтэліген-
цыі? Патрэбна адкрытая звя-
ротная сувязь і бязлітасная
барацьба з бюракратызмам і
некампэтэнтнасцю. Сувязь з
масамі можна забяспечыць
цераз прэсу, радыё, тэлеба-
чанне, цераз рэгулярныя су-
стрэчы з працоўнымі калек-
тывамі заводаў, інстытутаў,
ВНУ, устаноў адказных работ-
нікаў гаркома і гарвыканкома
са справаздачамі аб ходзе
выканання праграмы перабудовы ў Мінску (не радзей
аднаго раза ў паўгода). Пе-
раможная вайна з рэальным
механізмам тармажэння маг-
чыма толькі тады, калі мы
зможам строга спытаць з
кожнага кіраўніка за выка-
нанне Праграмы. Магчыма,
гэта сурова, але за зрыў ці
няпоўнае выкананне задання
на працягу шасці месяцаў —
партыйная вымова і папярэ-
джанне аб неадпаведнасці
займаемай пасады, яшчэ
праз паўгода, калі справа
зноў правалена, — партыйны
білет на стол і шукай сабе
новае месца работы. Неаб-
ходна шырока інфармаваць
у друку аб мерах, прынятых
да такіх кіраўнікоў. Не трэба
баяцца, што гэта можа выліцца
ў вынішчэнне кадраў —
пойдуць бюракраты, мала-
кампэтэнтныя людзі, кар'е-
рысты. За кожную прыпыску,
за кожны падман партыі і на-
рода караць неадкладна. Не

(Заканчэнне на 2-й стар.)

АФІЦЫЙНЫ АДЗЕЛ

Самакіраванне і ВУЧОБА

ПЫТАННІ студэнцкага самакіравання на прыкладзе ФПМ і філфака ў арганізацыі вучэбнага працэсу, навукова-даследчай работы з адначасовым павышэннем адказнасці студэнцкага калектыву за вынікі вучобы і грамадскай дзейнасці, а таксама Праект тэзісаў праграмы Мінскага ГК КПБ і Мінгарвыканкома былі абмеркаваны на чарговым пленуме камітэта камсамола ўніверсітэта. Ён адбыўся 31 сакавіка.

Дакладчыкам па першаму пытанню выступіў намеснік сакратара камітэта камсамола па вучэбнай рабоце Алег Крыштон. У параўнанні з мінулым вучэбным годам абсалютная паспяховасць знізілася. Напрыклад, на ФПМ з 92,3 працэнта да 86,8, на філалагічным факультэце з 91,6 да 88 працэнтаў. Чаму гэта адбылося? Адною з асноўных прычын з'яўляецца павышэнне патрабавальнасці да студэнтаў з боку выкладчыкаў, а таксама, на думку апошніх, і ўвядзенне свабоднага наведвання лекцый. Праўда, студэнты прытрымліваюцца іншага погляду. Яны ставяць на першае месца якасць лекцый.

Як было падкрэслена на лютым 1988 года Пленуме ЦК КПСС, трэба звярнуць асаблівую ўвагу на развіццё здольнасцей навуэнцаў, сістэма падрыхтоўкі спецыялістаў павінна быць дынамічнай.

У адпаведнасці з гэтым на філалагічным факультэце, па ініцыятыве камсамольскай арганізацыі, у якасці эксперыменту арганізавана група са студэнтаў-выдатнікаў. Яны маюць права здаваць экзамены пасля вывучэння курса па прадмету, не чакаючы сесіі. На ФПМ жа камітэт камсамола, абавязна ўважліва павышэнне патрабавальнасці да студэнтаў з боку выкладчыкаў, а таксама, на думку апошніх, і ўвядзенне свабоднага наведвання лекцый. Праўда, студэнты прытрымліваюцца іншага погляду. Яны ставяць на першае месца якасць лекцый.

Па другому пытанню, абмеркаванне тэзісаў даклада Мінскага ГК КПБ і Мінгарвыканкома, выступіў намеснік сакратара камітэта камсамола па ідэалагічнай рабоце Сяргей Балашэнка. Ён падкрэсліў, што мала месца займаюць у Праекце праграмы маладзёжныя, студэнцкія пытанні. Як жа тады забяспечыць на справе рэалізацыю мер, якія пацвярджаюць права моладзі на актыўны ўдзел у грамадска-палітычным жыцці грамадства.

Д. МАЛІНОўСКІ,

ДЗЕНЬ ПАМЯЦІ

Загарэўся агеньчык

ці не, прызнаём або не паказваем нават выгляду, але існуе ў нас «афганскі» сіндром, абвостранае пачуццё непрымання «пагрытызму на паперы», непрымальнасці да ўсяго бюракратычнага. Калі часам хочацца сустрэцца ў штыкі амаль усе. Змагацца супраць чаго толькі можна.

А змагацца, мусіць, ёсць

з кім і з чым. Што застаецца рабіць, калі на ўсе звароты і просьбы табе з каменным тварам адказваюць пастановамі трыццятых-саракавых гадоў? І гэта тым самым матуляем, якіх цяпер гора прыкавала да помнікаў, у якіх забралі самае дарагое — іх сыноў.

Мы ведаем толькі, што нехта загінуў у Афганістане.

Мы не ведаем ніводнага помніка «афганцам». Мы ганарымся сваімі сучаснымі героямі. І не можам даведацца пра іх больш у музеях, якіх пакуль таксама няма. Была экспазіцыя «Афганскі раздзел» у Музеі Вялікай Айчыннай вайны. Там былі змешчаны фотаздымкі п'яці (!) «афганцаў». Па якому героікамеру адмя-

раюць таму, каму быць у музеі, а каму заставацца кінутымі ў Лету?

І там — эліта? Старшыня Савета сям'яў загінуўшых воінаў-інтэрнацыяналістаў Інна Сяргееўна Галайнёва гаворыць, што тую «пакуль адзіную музейную экспазіцыю»

(Заканчэнне на 2-й стар.)

ЦІ НЕ ЛІЧАЦЬ РАБОТУ

ДРУГАРАДНАЙ?

— Так паставілі пытанне члены бюро парткома, калі на апошнім пасяджэнні разглядалі нездавальняющую работу Добраахвотнай народнай дружны філалагічнага факультэта. Факты сведчаць аб тым, што так яно і ёсць, бо працэнт нявыкладаў дасягнуў шасцідзясяці. Карцей, ДНД фактычна не існавала. Праўда, пытанне гэта было напярэдадні разглядаў на пасяджэнні партбюро філфака, дзе зацвердзілі камандзіра, вызначылі першачарговыя меры па актывізацыі дзейнасці аховы правапарадку і напярэдадні правапарушэнняў.

Бюро партыйнага камітэта ўніверсітэта ўнесла свае карэктывы і прапановы. У прыватнасці, было адзначана, што ў сувязі са спецыфікай факультэта (тут вучацца ў асноўным дзяўчаты) у ДНД мэтазгодна ўключыць маладых выкладчыкаў і супрацоўнікаў.

На пасяджэнні былі абмеркаваны задачы прыёмнай камісіі па правядзенню ўступных экзаменаў. Адказным сакратаром прыёмнай камісіі зацверджаны М. І. Базылеў.

З. АЛЯКСАНДРАВА.

ВЫКЛАДЧЫКАМ- ГІСТОРЫКАМ

І ўсім, хто цікавіцца гэтай навукай, прапануем у магазіне № 19 «Метадычная кніга» аформіць папярэдні заказ на 1989 год на літаратуру выдавецтва «Вышэйшая школа».

У дапаможніку В. І. Кузішчына і І. Л. Маяка «Гісторыя Старажытнага свету» выкладзена гісторыя Рыма VI стагоддзя да н.э. і да падзення Рымскай імперыі ў 476 годзе. Спецыяльныя главы прысвечаны культуры Рыма і ўсяго Міжземнамор'я. «Зборнік дакументаў па гісторыі новага часу: буржуазныя рэвалюцыі XVII—XVIII ст.ст.» (пад рэдакцыяй В. Г. Сіроткіна) утрымлівае акты, што характарызуюць эканамічныя, сацыяльныя і палітычныя перадавы ранняй буржуазных рэвалюцый, а «Зборнік матэрыялаў па гісторыі гістарычнай навуцы ў СССР: канец XVIII — першая чвэрць XIX ст.ст.» (пад рэд. І. Д. Кавальчанка) уключае ўрыўкі з твораў буйнейшых прадстаўнікоў рускай гістарычнай навуцы гэтага часу, а таксама дэкабрыстаў.

Адпавядае патрабаванням часу падручнік па этнаграфіі (пад рэд. Ю. В. Броннай), у які ўнесены істотныя змены і дапаўненні ў адпаведнасці з новымі публікацыямі.

Аформленыя заказы можна выслать на адрас магазіна поштай: 220074, Мінск, вул. Берута, 22, корп. 1. Магазін «Метадычная кніга».

Т. РАДЗІКА.

Напярэдадні пайшоў снег. Завіхрылася карусель белых крупінак. Зацягнуў вецер даволі сур'ёзную песню халоду, зымы і пустоты.

Яны так і засталіся на зайтра, гэтыя намереныя за ноч гурбы снегу і моцны вецер, які буй у твар снежнай крупой.

Гэта не перашкодзіла памянню загінуўшых воінаў-інтэрнацыяналістаў, пахаваных на Чыжоўскіх і Паўночных могілках. Не адбіла ахвоту ў іх баявых сяброў па зброі і простых людзей «збоку», што прыйшлі сюды сапраўды па абавязку сэрца.

2 красавіка. Нядзеся. Дзень Памяці. Чыжоўскія могілкі. Там ужо з самага ранку чакалі факел ад Вечнага агню з плошчы Перамогі.

11 гадзін. Плошча Перамогі. Адбываецца змена ганаровай варты. Разыходзяцца ў бакі і зноў набліжаюцца адзін да аднаго два бронетранспарты. Яны павязуць у напрамку глыба частку свяшчэннага агню па загінуўшых у Вялікай Айчыннай, каб абав'язваць ім памяць загінуўшых у Афганістане.

Зразумеем таго «афганца», які вылучыўся з натоўпу і спрабаваў не пусіць БТР да могілак. «Паказука, паказука», — рэзала слых толькі адно слова. Хочам мы таго

адновіцца давер...

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

вымовам, а па закону. Тады на месца дзяльцоў і чыноўнікаў змогуць прыйсці справядлівыя і ведаючыя людзі. Толькі тады, пры абавязковым выкананні гэтых дзвюх важнейшых умоў адновіцца вера людзей у праграмы, абяцанні і заклікі гаркома і гарвыканкома.

Ёсць у мяне некаторыя прыватныя заўвагі па тэксце «Праекта». У раздзеле «Сацыяльная сфера» ставіцца задача павышаць экспертны патэнцыял горада ў многім шляхам стварэння сумесных прадпрыемстваў. І гэта пры недахопе тавараў, чэргах у магазінах, росквіце спекуляцыі? Наўрад ці можна пагадзіцца і з тым, што нарматыўнай забяспечанасці насельніцтва дзіцячымі дашкольнымі ўстановамі, амбулаторна-паліклінічнымі ўстановамі, школамі нельга дасягнуць за два гады гэтай пяцігодкі, а патрэбны яшчэ пяць гадоў трынаццаці, і толькі праз адзінаццаць гадоў — да 2000 года — па магазінах, прадпрыемствах грамадскага харчавання і бытавога абслугоўвання. На словах — усебаковы клопат пра людзей, на справе — «кастатачны» прыныц іх другараднасці.

У раздзеле «Культура і адукацыя» запісана «саздзейнічаць росту прэстыжу прафесіі настаўніка», але не ўказваецца як, якімі шляхамі і сродкамі. А без гэтага словы «Тэзісаў» ператвараюцца ў пустое закліццё.

У раздзеле «Праблемы моладзі» ёсць заклік змагацца за маральнае і фізічнае здароўе моладзі. А шлях указваецца аднабокі — стварэнне ў кожным раёне маладзёжных культурна-спартыўных цэнтраў. Не зразумела таксама, як збіраюцца забяспечыць рэальныя правы, самастойнасць ВУ горада? Што канкрэтна абазначае палажэнне «Прадаставіць буйным ВУ эканамічную самастойнасць»? Гэтыя «Тэзісы» без рэальнага напаўнення толькі лозунгі, а нам іх хапіла.

У цэлым «Праект Тэзісаў» патрэбны і важны дакумент, а галоўнае — своечасовы, хоць і мае патрэбу ў пэўнай дапрацоўцы. Магчыма, я ў нечым і не правы, толькі ўсё ж асноўнае — не ў самой праграме, а ў доверы і ўпэўненасці соцень тысяч працоўных Мінска ў яе рэальнасці.

В. КІСЯЛЕЎ,
кандыдат гістарычных навук.

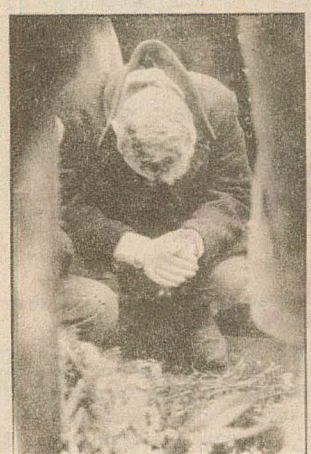
Загарэўся агеньчык

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

хацела разбіць ушчэнт не адна «афганская маці». Аб'яўляюць конкурс на лепшы эскіз помніка герою паэмы А. Твардоўскага Васілю Цёркіну. Карысная і добрая справа. Паспрабавалі падобны конкурс правесці і ў нас. На абмеркаванні былі прадстаўлены восем праектаў помніка загінуўшым у Афганістане. Рэзультаты не задаволілі ні саміх маці, ні «афганцаў».

Помнік павінен стаяць у цэнтры Мінска. У гэтым перакананы маці, а не на ўскраіне, як сарамліва ў свой час хавалі дваццацігадовых юнакоў.

Дарэчы, нешта перашкодзіла ў свой час паставіць адзін агульны помнік «афганцам» на саміх могілках. Таму цяпер і стаіць востра пытанне аб грашовай кампенсцыі на ўшанаванне памяці

загінуўшага сына. Але той адпушчаны тысячы рублёў да смешнага мала. Тым больш, хацелася, каб не менш прыгожа, чым у іншых.

...Няспынна сыплецца снежная крупа на непакрытыя галовы. Бронетранспартёр набліжаецца да першай магілы. «Афганец» падносіць фа-

кел да свечкі. «Загарэўся агеньчык па маім сыночку», — не вытрымлівае маці, і хусцінка ўсё часцей падносіцца да вачэй.

Натоўп рушыць да наступнай магілы.

— Сашу сёння хопіць кветак, — чуецца ціхенькі жаночы голас.

Іх шмат, чырвоных гваздікоў. Ля помнікаў, у руках прысутных. Яны кідаюць выклік калючаму снежнаму ветру. Яны тлеюць на бляклых мармуровых магілах. Не, яны гарыць, як і свечкі на гэтых магілах. Слёзы, слёзы, свяшчэнныя слёзы. Потым будуць афганскія песні. І зной слёзы. І яшчэ словы Паўла Шацко, старшыні клуба войнаў-інтэрнацыяналістаў «Памяць»:

— Мы хочам вам сказаць сваімі песнямі тое, што мы адчувалі там. Перакананы: усе, хто прыйшоў на мітынг-рэжыём, адчуў гэта. Раўнадушныя не засталіся.

— Наш абавязак — знаходзіцца тут і аказваць пасильную дапамогу «афганцам», — сказала тэлеграфістка Валянціна Маркаўна Семановіч і яе дачка Таня.

Загарэе Дзень Памяці. Хутка зааснуць і свечкі на магілах загінуўшых войнаў-інтэрнацыяналістаў. Верыцца, што застаўся свяшчэнны агеньчык павяі да іх не толькі ў тых, хто меў нейкае дачыненне да Афганістана. Ён не абышоў іх. Павінен закруціць і нас.

А. КОКТЫШ.
Фота С. ГРЫЦА.

А ШТО, КАЛІ...

ВЫ ХОЧАЦЕ РАЗМАЎЛЯЦЬ НА ЭСПЕРАНТА?

Такога пытання не існуе для 200 гасцей, якія прыехалі 29 сакавіка ў Міжнародны маладзёжны цэнтр «Юнацтва», што недалёка ад Мінска. Тут праходзіла другая Міжнародная сустрэча маладых эсперанцістаў «Інтэрсейт-2». Яна арганізавана маладзёжнай камісіяй Асацыяцыі савецкіх эсперанцістаў. Сярод гасцей — моладзь з Англіі, Фінляндыі, ФРГ, ГДР, Швейцарыі, ЗША, Венгрыі — больш чым з дзесяці краін свету.

НА СУСТРЭЧАХ эсперанцістаў, на якіх бы ўзроўні яны ні праходзілі — ці то летнія эсперанта-лагеры, канферэнцыі ці кангрэсы, — няма патрэбы ў перакладчыку. Тут размаўляюць на адной мове — эсперанта. Што гэта за мова?

Пра яе можна раскажаць надзвычай доўга і расказаць гэты будзе на рэдкіх цікавым, падобна дзіўнай і павучальнай гісторыі стварэння мовы.

У 1987 годзе каля 7 тысяч дэлегатаў (сярод якіх быў і аўтар гэтых радкоў) сабраліся ў Варшаве на 72 Сусветны кангрэс эсперанта, каб урачыста адзначыць 100-годдзе яго стварэння польскім урачом-лінгвістам Л. Заменгофам.

За сто гадоў свайго існавання эсперанта заваяваў вялікую папулярнасць у многіх краінах. Яго вывучаюць у школах, ва ўніверсітэтах, у гуртках і на курсах. Ён мова эсперанта рэгулярна «размаўляюць» радыёстанцыі 14 краін. У нашай краіне на гэтай мове выдзе перадачы радыё-Талін, а ў красавіку далучыцца яшчэ радыё-Літва.

Гісторыя эсперанта ў Беларусі пачынаецца з 1923 года. Яна багатая цікавымі падзеямі і фактамі. М. Горкі з'яўляецца ганаровым членам мінскай арганізацыі эсперанцістаў. У 1928 годзе пісьменнік даслаў ліст з удзячнасцю за выбаранне на гэту пасаду. Ля вытокаў беларуска-

га эсперанта-руху стаяў вядомы беларускі пісьменнік Янка Маўр.

Асабліва захапляе эсперанта-маладзёж. Ведаючы гэту мову, можна знайсці сабе сяброў у любым горадзе, як у нас у краіне, так і за мяжой. І гэта не толькі словы. Члены мінскіх эсперанта-клубаў удзельнічаюць у розных маладзёжных лагерах. Напрыклад, група, якая нядаўна скончыла курсы, зараз рыхтуецца да паездкі ў маладзёжны эсперанта-лагер, што арганізуюцца ў красавіку пад Масквой. Іншыя едуць на сустрэчу ў Махачкалу (Дагестан), у Адэсу, у Каўнас. Ёсць запрашэнне прыняць удзел у сустрэчы ў Краснаарску. Але асабліва папулярныя штогадовыя паездкі ў міжнародны эсперанта-лагер. У адну з такіх паездак — у Славакію — накіроўваецца ў ліпені гэтага года вялікая група актывістаў. У нас шмат цікавых планаў, шмат спраў. І мы заўсёды рады бачыць вас у нашым клубе. Ён працуе штодзень з 19.00 па адрасу: г. Мінск, вул. Маскоўская 18 (у памяшканні Палаца культуры «Праббудмантаж»).

Мову эсперанта можна вывучыць за пятнаццаць заняткаў. Вы яшчэ не ўпэўнены ў гэтым? Прыходзьце да нас.

В. МАЦЮШКОЎ,
старшыня эсперанта-клуба.

Запішыце

ў БУДАТРАД

Факультэт прыкладной матэматыкі з'яўляецца самым шматлікім ва ўніверсітэце. Нягледзячы на тое, што тут вучыцца ў асноўным прыгожыя палова чалавецтва, фарміруе найбольшую колькасць студэнцкіх атрадаў.

Што скрываец, калі факультэт меў толькі два выязныя атрады (будаўнічы — у Казахстане, сельскагаспадарчы — у Малдавіі), у іх бок і накіроўваўся бурлівы патак заяў. Астатнія, што заставаліся ў Беларусі, звычайна збіралі з групы па байцу. Добрахвотна ў такія атрады мала хто ішоў. Чаму? Не клапаціліся мясцовыя арганізацыі, якія запрашалі байцоў да сябе, аб умовах працы, адпачынку. Ды і заробак у тутэйшых атрадах быў значна ніжэйшы — у асноўным з-за прастою і палажлівых адносін да студэнтаў як да таннай працоўнай сілы.

Так было раней. У гэтым годзе гаспадарчы разлік прымусяў кіраўнікоў многіх прадпрыемстваў перш думаць, а потым афармляць заяўкі на атрады. Таму з фарміраваннем добрахвотных атрадаў, працуючых у Беларусі, цяжкасцей не было.

Упершыню за ўсю гісторыю факультэта будзе створана пяць выязных атрадаў — два жаночыя будаўнічыя у Казахстане і Якуціі, два сельскагаспадарчыя у Малдавіі і Крым, мужчынскі будаўнічы атрад у Іркуцк. Падлічыце яшчэ зводны атрад праваднікоў і абменны інтэратрад у ЧССР. Ці не здаецца вам, што ў дзявочага факультэта з'явіўся шанец пераможай у працоўным спаборніцтве?

НАТАЛІЯ ІЛЮКЕВІЧ,
камідар штаба працоўных спраў ФПМ.

* Выбары з удзелам толькі аднаго кандыдата зараз неяк падсвядома абразу ж выклікаюць недавер, як бы вяртаюць у мінулыя часы застою. І ўсё ж выбары дэкана фізфака «застойнымі» не назавеш. Выбіралі дэкана ўсім факультэтам. І не дзёна, не два. Кандыдацкі стаж Анатоля Пятровіча Клішчанкі налічвае... ледзь не паўгода. Рэальнымі справамі, кінуўшы дзейнасцю на пасаду выконваючага абавязкі дэкана факультэта Анатоль Пятровіч заяваў агромністую папулярнасць, павягу і давер сярод выкладчыкаў і студэнтаў. Менавіта таму свой выбар яны зрабілі задодзе да пашыранага пасяджэння вучонага савета. Але ж выбары ёсць выбары, нават калі няма канкурэнтаў, адстойваць сваю праграму, даказваць сваё будучае дэканства крэда нялёгка.

А Ў ВАС? А Ў НАС!

Як выбіралі ДЭКАНА

Анатоль Пятровіч напачатку прыкметна хваляваўся. Паступова голас яго набываў упэўненасць і спакой: «Першапачатковай задачай у выпадку выбарання мяне дэканам лічу ўдасканаленне вучэбнага працэсу. Падрыхтоўку высокакваліфікаваных спецыялістаў-фізікаў неабходна праводзіць у індывідуальным парадку. Дачы магчымасць студэнтам ужо з першых курсаў займацца навуковай працай.

Другім бальчым месцам факультэта, яго сапраўднай ахілесвай пятой з'яўляецца праблема павышэння паспяхоўнасці, а разам з тым і якасці адукацыі. Праўда, не за кошт ускладнення экзаменаў. Патрэбна павысіць агульны ўзровень навучання. Зразумела, што без памяншэння колькасці студэнтаў у групах дасягнуць такой мэты не ўдасца. Не апошняю ролю адыгрывае ў гэтым і падбор абітурыентаў. Для гэта-

га мэтазгодна арганізаваць пры факультэце фізіка-матэматычную школу і фарміраваць «касію» факультэта пэдагагічнай задачай у выпадку выбарання мяне дэканам лічу ўдасканаленне вучэбнага працэсу. Падрыхтоўку высокакваліфікаваных спецыялістаў-фізікаў неабходна праводзіць у індывідуальным парадку. Дачы магчымасць студэнтам ужо з першых курсаў займацца навуковай працай.

Вядома, усе пачынанні, усе задумкі застаюцца ружовай марамі, калі няма фінансавай магчымасці іх ажыццявіць. Асабліва цяпер, ва умовах самаакупнасці і самафінансавання, знайсці прадпрыемства — добрага дзяцку, які б згадзіўся задарма фінансваць навуковыя даследаванні — марнае спадзяванне. А. П. Клішчанка прапаноўвае не хадзіць па міласціну, а самім зарабляць сабе грошы. Стварыць на кафедах навуковыя кааператывы і накіраваць іх даследчыцкай дзейнасцю цалкам на патрэбы вытворчасці. Прадпрыемствы такое супрацоўніцтва зацікавіць, ім вельмі патрэбны навуковыя распрацоўкі. Для факультэта ж гэта не толькі магчымасць набыць новае абсталяванне,

атрымаць эканамічныя сродкі, але і вялікая метадычная аддача. Паступова студэнты навукаў арыентавацца на патрэбы фабрык і заводаў. Ды і сувязі з прадпрыемствамі не пашкоджаць пры размеркаванні. Кожны студэнт загадзя будзе ведаць месца свайго будучай работы.

Заўважым, што асноўны прынцып — добраахвотнасць. «Больш дэмакратыі і галаснасці, і ў той жа час павышэння асабістай адказнасці за даручаную справу», — гучыць апошні тэзіс А. П. Клішчанкі. На першы погляд крыху банальны. І ўсё ж такі вельмі актуальны і надзённы. А сумненні ў яго ажыццяўленні ні ў студэнтаў, ні ў выкладчыкаў няма. Дэмакратычнасць — адна з рыс характару Анатоля Пятровіча. Гэта адначасна кожны з выступачых. Нашто ўжо студэнты — народ свабодалюбівы і часам анархічны, і тыя ў першую чаргу выказваліся пра А. П. Клішчанку, як пра чалавека спагадлівага і дэмакратычнага. Нездарма ж доўгі час на свята дня фізіка ён выбіраўся «татам» факультэта. Лепшай адзнакай студэнцкай любові і доверу не трэба.

Безумоўна, сем пунктаў выбарнай платформы не могуць ахапіць усю шырыню праблем, узнікшых на факультэце. «Вельмі хочацца засцерагнуць Анатоля Пятровіча ад жадання выканаць усе намеры аднаасобна, без удзелу калектыву. Ад памылак ніхто не застрахаваны, рызыка іх натвараць узростае па меры аддалення кіраўніка ад калектыву», — сказаў загадчык кафедр фізічных цел У. П. Гольцаў. — А тое, што калектыву вам даварае, бачна па настрою аўдыторыі».

Сяпрауды, чамусьці яшчэ да галасавання была ўжо цвёрдая перакананасць у перамозе А. П. Клішчанкі. Зрэшты, вынікі выбараў пацвердзілі гэтак прадчуванне: усе члены вучонага савета аднагалосна выбралі дэканам фізічнага факультэта дацэнта Анатоля Пятровіча Клішчанку.

М. МАСТОЎСКІ.

ПАДЗЕІ

Філфакаўскія сцены, якімі б часнымі яны ні былі, для былых студэнтаў засталіся роднымі. Зрэшты, вялікай і дружнай сям'і не так ужо і лёгка падабраць час для падлічвання чалавека-метраў. Паспець бы абмеркаваць галоўнае: як выкладчыкам выхаваць выдатнага спецыяліста, дзеця атрымаць сапраўднага настаўніка, ВНУ знайсці таленавітага абітурientа.

ЯНЫ СУСТРАЛІСЯ ЗНОЎ

ВОСЬ ЯНЫ, хвалюючыся, адчыняюць дзверы, уваходзяць, абтрахаючы парасоны і капелюшы, трохі трывожна азіраюцца па баках. Фактава напаўняецца шапаченнем цэлафана, у які загорнуты кветкі, радаснымі воклічамі. Яны пазнаюць адзін аднаго. Не спяшаючыся, паднімаюцца па лесвіцы, спыняюцца каля старых насценных газет. У руках у іх фотаздымкі дзяцей або ўнукаў. Філфакаўскі вечар — гэта вечар сустрэчы выпускнікоў.

Нехта прыходзіць на яго кожны год, нехта ўпершыню за 27 год, а нехта будзе ўваходзіць сюды цяпер ужо толькі з памяццю сівых аднакурснікаў.

І быў «круглы стол». Чыталі Коласа і Купалу, расказвалі пра сябе, успаміналі, смяяліся, нечакана і чуліва прызнаваліся ў мінулым каханні. А потым не утрымаліся, хутка і, магчыма, не прыкметна для сябе загаварылі на вельмі хвалюючыя іх усіх, філфакаўцаў, тэмы.

— ...Што ні кажыце, а вось настаўнікаў сярод нас мала, і я хачу сказаць: не забывайце пра настаўніка...

— ...Я лічу, беларускую мову не трэба ўзводзіць у культ...

— А скажыце нам, дарагія выпускнікі, які аклад у пачынаючага настаўніка? І як вы нас прымеце ў свой педкалектыў? — гэта пачаліся пытанні студэнтаў.

Словам, гутарка атрымалася.

І быў канцэрт. Мне заўсёды цяжка апісваць канцэрт, асабліва добры. Гэты быў незвычайны. Чыталі любімыя вершы гледачоў, спявалі пра іх песні, паказваў п'есу «Летуценнік».

А яшчэ быў аукцыён, дзе амаль не шкадавалі грошай, каб набыць рэліквіі фотаздымак загадкавага кафедры агульнага славянскага мовазнаўства ці машыну намесніка дэкана...

І, безумоўна, усе былі глыбока ўдзячныя за такі прыемны сюрпрыз — народную капэлу БДУ імя У. І. Леніна. Якая... Няма слоў.

Вечар заканчваўся.

— Прабачце, калі вы скончылі філфак?

— У 1952 годзе, — яна ўсміхаецца, і я ўсміхаюся (сапраўды, гэта вечар усмешак).

— Хаджу на сустрэчы выпускнікоў кожны год.

— Яны мяняюцца?

— Так, безумоўна. Раней гэта былі юбілейныя вечары, усе віталі адзін аднаго і пляскалі ў далоні, а сёння — самі чулі. — Вера Барысаўна Хадкевіч, кандыдат філалагічных навук, зараз на пенсіі, але працуе ў школе.

— Значыць, вечар вам спадабаўся? — я раблю намаганне, каб надаць голасу пытальную інтанацыю.

— Безумоўна!

— Я зачыніла за сабой дзверы філфака, перада мной ляжаў некрунуты снег. Я азірнулася і ўбачыла, як знікаюць мае сляды.

В. МЯДЗВЕДЗЕВА,
студэнтка факультэта
журналістыкі.

„А Я ПАЕДУ Ў ВЁСКУ ДА ДЗЕДА?“

ТОЛЬКІ члены камісіі былі іншай думкі: перад імі ляжаў дзяржаўны план-заяўка, бясстрасныя лічбы якога гаварылі, што ў школах Магілёўскай вобласці не хапае васьмі маладых спецыялістаў-фізікаў, а ў Віцебскай і Брэсцкай — па дзесяць, маюць пільную патрэбу ў іх і ў Гомельскай вобласці. Прычым, заяўка на выпускнікі не пацверджана Міністэрствам народнай адукацыі БССР і планатарыя ў плане таксама няма. Таму і прапанаваў студэнту (не будзем называць яго прозвішча, думаецца, той, пра каго ідзе размова, пазнае сябе і зробіць неабходныя вывады) выбіраць. Толькі выпускнік наадрэз адмовіўся. Маўляў, з Мінска нікуды не паеду. Знайшліся, на яго погляд, уважлівыя прычыны. І калі члены камісіі, выслушаўшы ў свой адрас даволі бестактоўныя і нават абразлівыя заўвагі, паспрабавалі напамініць маладому чалавеку, дзе ён знаходзіцца і хто ён, той адрэзаў: «Я — грамадзянін Савецкага Саюза».

Але як жа суаднесці гэтыя высокія словы з тымі, што былі сказаны раней, быццам камісія не мае права размяркоўваць яго (мінчаніна!) туды, дзе дзеці, магчыма, не адзін год чакаюць настаўніка фізікі? Ці гэта не самы ганаровы абавязак грамадзяніна — працаваць там, куды пашле Радзіма, дзе адчуваюць у ім сапраўдную патрэбу?

Праўда, пасля той прамовы ў адрас камісіі многія яе члены вельмі засумняваліся, ці мае права наогул малады спецыяліст працаваць з дзецьмі?

— Магчыма, у тым, што здарылася, ёсць і віна педагогаў, — разважае старшыня камісіі па размеркаванні, прарэктар па вучэбнай рабоце, прафесар В. Г. Ціхіня. — Галоўная ж прычына — нявыхаванасць і неінтэлігентнасць чалавека, яго вялікая самаўпэўненасць. Так, ён добра ведае правы (і ў данай сітуацыі таксама нацыскай на магчымасць выбару месца свайго будучай работы), але забывае пра абавязкі. Мы разумеем выпускніка і заўсёды ўлічваем яго пажаданні. Але не трэба забываць і пра дзяржаўны інтарэс. Што рабіць там, у Магілёўскай вобласці (маладога чалавека накіравалі менавіта туды), калі выпускнікі (не толькі фізікі), на якіх вельмі спадзяюцца, штогод не даяжджаюць да месца работы, а «губляюцца» дзесьці па дарозе. І часцей за ўсё ўладкоўваюцца хоць піражкі прадаваць, абы толькі ў горадзе, яшчэ лепш — у сталіцы. А мы ж на кожнага студэнта стацыянара затрачваем за перыяд навучання каля шасці тысяч рублёў. Дык як жа на конт дзяржаўных інтарэсаў?

Своеасаблівы адказ на гэта пытанне пачула ад студэнтаў хімічнага факультэта. У прыватнасці, ад Валерыяны Плоськай, Валерыяны Баранулі і Алены Цяпковай. Дзяўчаты пакрыўджаны, што выпускнікі педагагічнага інстытута маюць магчымасць размяркоўвацца ў Мінск, а іх «заганяюць» у самыя глухія вёскі.

— Дзе ж стымул для вучобы, калі выбару амаль няма? — абуралася Валерыяна Плоськая. — Хто не нафта імкнецца вучыцца, дык той ці замужам за ваенным, ці

Спачатку, здавалася, нішто не прадвешчала грому. У залу для пасяджэнняў, дзе ў пяцікурснікаў педагагічнага патаку фізфака праходзіла размеркаванне, зайшоў чарговы выпускнік. Нясмела, нервова перамянаўся з нагі на нагу, не ведаючы, куды падзець рукі, — чалавек хваляваўся. Але, угледзеўшыся, на твары мож-

на было заўважыць ледзь прыкметную ўпэўненасць і ўпартасць. Напэўна, таму, што спіной адчуваў прысутнасць і падтрымку «свайго» чалавека. Быў перакананы: яна здолее запэўніць камісію ў пільнай патрэбе, якую адчувае Мінскі планатарый у яго асобе. Там жа 187 школ пакуюць без педагога.

* Дзе «губляюцца» маладыя спецыялісты?

* У неперспектыўныя вёскі — пенсіянераў!

* «Прыслухайцеся да маёй просьбы».

* ...І забыцца пра асабістае жыццё.

маці-адзіночка, і калі ласка, на табе самастойнае працягладкаванне. А ты вучыся, стараўся, начэй не дасыпаў — і накіроўвайся куды-небудзь у васьмігодку, дзе і нагрукі поўнай дацы не могуць, толькі палову, а астатняе — спецыялісты. Вось і працуй, практыкуйся, удаканалвайся. Ды тут забудзеш тое, што ведаў.

— І ўсё ж каму, на вашу думку, працаваць у вёсцы? — паспрабавала задаць пытанне больш канкрэтна.

— Думаю, самы аптымальны варыянт — накіроўваць на работу ў так званыя неперспектыўныя вёскі людзей пажылых, магчыма, нават пенсійнага ўзросту, — выказала сваё меркаванне Валерыяна Баранулі. — Прыйдзіце матэрыяльнай забяспечанасці яны, упэўнена, згодзіцца папрацаваць там некалькі гадоў. А мы павінны клапаціцца і пра асабістае жыццё. Вы ніколі не задумваліся над тым, чаму ў нас

павялічваецца колькасць адзіночых людзей? Мы таксама можам аказацца ў іх ліку, бо з кім жа можна звязаць свой лёс у вёсцы, дзе сярэдні ўзрост «жаніхоў» — каля шасцідзесяці гадоў, а то і ўсё семдзесят.

Мне зразумела заклапочанасць дзяўчат уласным лёсам — гэта не апошняя справа. Але вось на конт пенсіянераў у вёсцы паспрачалася б. Навошта ж тады план прыёму ў ВНУ (дарэчы, яны рыхтуюць кадры для народнай гаспадаркі рэспублікі), калі ў хуткім часе іх можна будзе наогул закрыць, бо Мінск праз год-два акажацца перанасычаным спецыялістамі. А што чакае астатнія вобласці і раёны Беларусі? Чаму, прыехаўшы з той жа вёскі, выпускнік абавязкова хоча застацца ў горадзе? І амаль у кожнага ў руках — просьбы ці заявы ў камісію па размеркаванні: «увайдзіце ў мае ста-

новішча — бабулька інвалід», «маці адна, а ёй хутка на пенсію»... І разумееш эмацыянальнае выказанне інспектара Дзяржінспекцыі Міністэрства народнай адукацыі БССР В. А. Паруцэнкі:

— Вось каб за мужам ваенным ехаць за мяжу, дык хвора маці ці бацька, а тым больш бабулька — не перашкода. Напярэдадні прысутнічаў на размеркаванні на білагічным факультэце. Дык з 67 чалавек толькі Акадэмія навук БССР забрала больш дзесяці, у Віцебскую вобласць прасілі дзесяць маладых спецыялістаў, а не атрымалі ніводнага. Правільна, і вучняў мала, і ўмовы дрэнныя, але ж для каго іх ствараць, калі моладзі ў вёсцы амаль няма, ды і каму пра гэта клапаціцца? Чаму б не паехаць туды настаўнікам, інжынерам, аграномам, эканамістам, урачам, будаўнікам ды не ствараць гэтыя ўмовы для сябе самі?

Фота С. ГРЫЦА.

Слушныя словы. Калі б гэтак здарылася, не давалася б глядзець на забітыя крыж-накрыж вокны і ўздыхаць аб адміранні вёскі. У жыцці з'явілася б сапраўдная справа. І веды і ўменне было б дзе прымяніць. Прычым, не абавязкова пасрэдным. Бо зараз найчасцей атрымліваецца так, што, як кажуць, на перыферыю едуць адны троечнікі. Вынік? Нізкі ўзровень падрыхтоўкі сельскіх абітурientаў. Як бачым, атрымліваецца ланцугавая рэакцыя.

— Магчыма, у гэтым ёсць рацыянальнае зерне, — гаворыць начальнік аддзела кадраў А. М. Чэкан. — Толькі не маем права. Ёсць «Палажэнне аб размеркаванні і выкарыстанні ў народнай гаспадарцы выпускнікоў ВНУ і сярэдніх спецыяльных устаноў». Яно гарантуе студэнту права выбару, і мы не можам адмовіць яму ў гэтым. Таму, калі ў дзяржаўным плане-заяўцы ёсць Мінская вобласць, а мы прапануем Віцебскую ці Магілёўскую, то студэнт можа адстойваць свой варыянт.

— Адстойваць — гэта адна справа, а што камісія можа накіраваць выпускніка нават без яго згоды ў любое месца, — гэта таксама рэальнасць, — прырэчыць Алена Цяпкова. — Таму лічу, што такое размеркаванне (добра-ахвотна-прымусовае), якое мы маем сёння, нам непатрэбна. Неабходна зрабіць яго больш дэмакратычным — размеркаваннем-прапановай, каб рашаючае слова заставалася ўсё ж за студэнтам. І яшчэ, мэтазгодна дабіцца ў Міністэрстве народнай адукацыі, каб і выпускнікам педпатаў універсітэта таксама ў плане-заяўцы гарантавалі месцы ў Мінску. Гэтым мы зможам падняць прэстыж БДУ, каб ён сапраўды стаў флагманам вышэйшай школы рэспублікі.

...А размеркаванне працягваецца. І ўсё тыя ж пытанні, тыя ж цяжкасці, тыя ж пажаданні: «Прыслухайцеся да маёй просьбы». Як жа паступіць членам камісіі, калі вось план, а вось — чалавек, лёс якога ў тваіх руках?..

З. АЛЯШКЕВІЧ,
наш кар.

«Хвалі скрыюць усё?» 23.03.89

Пад такім загалоўкам у «Беларускім універсітэце» быў апублікаваны матэрыял камандзіра дружыны аховы прыроды геаграфічнага факультэта Ю. Жарко. Мы паведамляем чытачам, што не адгаворвалі Юрыя ад ЯГО барацьбы ў абарону ракі. Мы спрабавалі толькі перасцерагчы студэнта ад неабдуманых учынкаў. Знятую рыбалоўную сетку не варта прыносіць на тэрыторыю геастанцыі, на вачах у мясцовых жыхароў заходзіць з ёю ў студэнцкі інтэрнат. Браканыя ж не бачылі, што Ю. Жарко спаліў яе потым за агароджай станцыі.

Так як адносіны студэнтаў з мясцовай малоддзю былі напружанымі, маглі узнікнуць «меры ў адказ»: падпалілі б інтэрнат ці зрабілі б якую-небудзь іншую шкоду.

Запозненым было жаданне Ю. Жарко прыцягнуць да адказнасці старшыню калгаса за скідванне ў раку загінуўшых парасят. Па-

першае, неабходна было адразу ж паведаміць у раённую СЭС, а па-другое, кіраўнік гаспадаркі пра такі факт атручвання ракі мог і не ведаць. Увогуле, свінакомплекс пабудаваны на высокім беразе Заходняй Бярэзіны, таму спыніць забруджванне рэчкі немагчыма.

А з мясцовымі жыхарамі і кіраўніцтвам калгаса патрэбна падтрымліваць паважлівыя адносіны.

В. КІСЯЛЕЎ,
прафесар;
В. СІНЯКОВА,
дацэнт.

АД РЕДАКЦЫІ: А сапраўды, чаму б не? Закрыць на ўсё вочы, махнуць рукою. Займацца чым-небудзь сваім. А што творыцца навокал, — няхай сабе, не наша справа. Брудзяць, паскудзяць, знішчаюць. Але ж яны «гаспадары». А мы УСЕ — хто мы на гэтай зямлі? Суназіральнікі?

Хвалі скрыюць усё? І нават чалавечы сумленне?

Усміхніся, Дыктатар!

БЕЛЫМ ДНЕМ, пры мностве народу жорстка, ва ўпяр стралілі ў лакана факультэта прыкладнай матэматыкі. Дужыя малайцы ачапілі натоўп дзяўчат. Ваенны пераварот звергнуў дэканат факультэта, і ўлада перайшла ў моцныя рукі Першаправаўскага Дыктатара. Свістам, транспарантамі, радасным лямантам віталі дзяўчаты новага тырана. А калі ў факультэта новая «галава», то і новыя парадкі. Любога, хто заходзіў на факультэт, спакушалі вясёлыя фотаапараты, аўцыён, дзе на спецыяльную машыну было набіць шмат неабходных да «зарэзу» рэчаў, гаспадарылі інструментальнае трыо. Не акінуць «вокам усё тое, што намалявалі, напісалі і насачылі майстры і ўмелыя факультэта.

На прэс-канферэнцыі выкладчыкам давалася змаганца з градам запісак, дзе такія пытанні, што адразу ўзмокне лоб. Для тых, каго непакоілі ўласныя і чужыя праблемы, Дыктатар паблагіла аб'явіў гадзіну ўрачыстага прыёму.

Усё гэта — дні факультэта прыкладнай матэматыкі, дні гумару і жартаў.

Тэкст і фота
С. ГРЫЦА.

«КНІЖКІН» ТЫДЗЕНЬ

Для вас, дзеці-зоркі!

«У ВЕРШАВАНЫХ творах, адрасаваных дзецям, — сказаў у адным са сваіх інтэрв'ю С. Шушкевіч, — мы, пісьменнікі, гаворым пра тых жыццёвых ісціны, якія для нас, дарослых, сталі ўжо даўно «прапіснымі», а для дзяцяці яны — адкрыццё. Стараюся данесці да сваіх маленькіх чытацёў гэтыя першасныя ідэі чалавечай мудрасці, гуманізму праз гульню, праз казку, без лішніх павучанняў і суму. Імкнуся гаварыць пра сур'ёзныя рэчы з усмешкай і гумарам».

У сваіх апошніх кніжках, адрасаваных самым маленькім («Ліса з магнітафонам», «Едзе страшная Яга», «Казёл на верталёце»), — як і раней, С. Шушкевіч шырока абавіраеца на народныя традыцыі, але ў той жа час не адрываецца і ад сучаснасці. Надзвычай арыгінальна перасяляе пэнт казачных персанажаў у сучаснасць. У выніку традыцыйны герой народных казак казёл аказваецца на верталёце, ліса-хітруха набывае магнітафон, а Баба Яга вандруе па лесе на... машыне.

У яго вершах шмат разнастайных прыгод. Напрыклад, у вершы «Парушальнік руху Воўк» па-майстарску ўзнаўляецца прыгода, якіх, дарэчы, нямала ў жыцці:

Днём на «Волзе» утраіх
Ваўчаняты мчаліся.
Бо начальнік ДАІ —
Зайца — не баяліся.

Пэнт клопоціцца не толькі аб займальнасці — не менш важна для яго праз гэтую займальнасць данесці да малых пэўныя звест-

кі, маральныя высновы, навучыць дзяцей арыентавацца ў жыцці.

Адкрытых слоў-павучанняў, дыдактычных запавядаў у творах С. Шушкевіча няма, бо пэнт ведае дзяцей і верыць, што яны самі ўсё зразумеюць правільна.

У шматлікіх вобразах жывёл, птушак малых пазнаюць саміх сябе і непрыкметна вучацца разбірацца ў тым, што добра і што дрэнна. Апрача таго, вершы пра жывёл і птушак, якія гэтак жа, як людзі, дзейнічаюць, радуюцца, адчуваюць, выклікаюць у дзяцей цікавасць да прыроды, вучаць іх любіць і берагчы ўсё жывое.

С. Шушкевіч стварыў цэлы шэраг трапных, каларытных партрэтаў дзяцей, такіх розных і жыццёва пераканаўчых. Есць сярод іх і двоечнікі, і гультаі, і забіякі. Наўрад ці захочуць малыя быць падобнымі на такіх герояў.

Пэнт верыць, што дзеці вырастуць сапраўднымі людзьмі, бо большасць з іх падобна на працавітую, руплівую дзяўчынку з казкі «Сонцу брат», Ганначку з верша «Смелая Ганначка». Ён называе дзяцей пяшчотна і трапна — дзеці-зоркі.

Нямала твораў С. Шушкевіча сталі хрэстаматычнымі. Яны ўключаны ў буквар, беларускія чытанкі, што яшчэ раз пацвярджае іх мастацкую дасканаласць і выхаваўчую каштоўнасць.

С. СІНЯК,
студэнтка II курса.

Ці пазяхае бегемот?

І У ДЗІЦЯЧАЙ пэзіі Р. Барадулін выяўляе сябе нястомным наватарам: прыдумвае незвычайныя назвы для сваіх вершаў, кніжак («Ай! Не буду! Не хачу!», «Азбука не забавука», «Ці пазяхае бегемот?»), удала абыгрывае асобныя словы, выразы. Пэнт у пошуку. Гуляючы з дзецьмі, ён, нібы чараўнік, вядзе іх у дзіўную краіну пэзіі, дзе самае звычайнае становіцца казачна прычымным і новым.

Амаль усе вершы пэнта прасякнуты гумарам. Тут гумарыстычныя сітуацыі і вобразы, а вельмі часта гумарыстычнага эфекту аўтар дасягае гульнёй слоў: «На тэлестудыю цяля прыбегла з просьбай пільнай, каб выпусцілі ўрэшце для цялят ЦЯЛЯ-філмы!»

Героямі яго твораў найчасцей з'яўляюцца хатнія і дзікія жывёлы, неадчуваўныя прадметы, якія аўтар прымушае дзейнічаць, гаварыць, жартваць.

Выразна прасочваецца ў вершах Р. Барадуліна фальклорная традыцыя. Ён ужывае характэрныя прыёмы і вобразы дзіцячага фальклору, арганічна спалучаючы эстэтычнае і пазнавальнае.

Для Р. Барадуліна вельмі важна, каб яго чытачы выраслі добрымі, сумленнымі, шчырымі.

У сваёй пэтычнай дзейнасці Р. Барадулін таленавіта выкарыстоўвае непаўторныя шэдэўры — дзіцячыя словы і выразы. Несумненна, ніхто з дарослых не здагадаўся

б назваць цукеркі-падушачкі «босымі», для дзяцей жа гэта — звычайная з'ява, бо яны мысляць канкрэтна. Ці, напрыклад, што гэта за «нутро», якое будуюць гораду? Аказваецца, гаворка ідзе пра будаўніцтва метро («Робяць гораду нутро»). А хіба не цікава даведацца, колькі раніц змесціцца ў звычайным школьным ранцы? Пэнт стымулюе думку і фантазію дзяцей, яго вершы часцей пачынаюцца з пытанняў: «ці пазяхае бегемот?», «Што было б тады, калі», «Дзе гузак, а дзе гусак?». Хто дапаможа дзецям разабрацца ва ўсім? Дарослыя? Не. Яны самі шукаюць адказы.

Захпляючы дзяцей прыдуманы Р. Барадуліным скорагаворкі. У іх праз гукавую гульню пэнт адкрывае сваім маленькім сябрам прывабнасць, мілагучнасць роднага слова. Дзецям трэба нямала папрацаваць, каб вымавіць, напрыклад, такую скорагаворку: «Ішла скорагаворка са скорагаварганятамі».

Рыгор Барадулін — выдатны знаўца роднай мовы. Ён умее для кожнай падзеі знайсці адпаведныя словы і тым самым захпаць дзяцей, паказаць ім, якая багатая, каларытная наша беларуская мова.

Дзіцячая пэзія Р. Барадуліна — гэта яркі, святочны свет гукаў, фарбаў, выразў, якія ўражваюць малых, дораць радасць адкрыццяў.

М. ЗУЕНАК,
студэнтка IV курса.

ДА ДАБРАБЫТУ ДАЛЁКА

РАШУЧАЯ барацьба з п'янствам і алкагалізмам у нашай рэспубліцы ўжо дае пэўныя вынікі. Узрасла грамадская і працоўная дысцыпліна, мацнейшым становіцца сацыялістычны правапарадак. Сёння ў грамадскім транспарце ўжо рэдка сустрачэш «рубяху-парня», якому раней пасажыры ўступалі

месца. З'яўленне такога «героя» выклікае агульнае абурэнне, часта без дапамогі міліцыі яго супакойваюць. На многа менш стала парушэнняў грамадскага парадку на вуліцах. Дастаткова сказаць, што колькасць асоб, прыцягнутых да адказнасці за парушэнне антыалкагольнага заканадаўства з 325,7 тыс. чалавек за 11 месяцаў 1987 года скарацілася да 303,8 тыс. чалавек у мінулым годзе. Але... да дабрабыту яшчэ далёка.

Асабліва непакоіць распаўсюджанне «зьялёнага змяі» сярод моладзі, у прыватнасці сярод студэнтаў. Толькі ў мінулым годзе дастаўляліся ў медвыцвярэннікі сярод студэнтаў іншых ВНУ і навуцэнцы універсітэта. Гэта А. Пастухоў, Г. Бразгуноў, П. Рафееў. Сярод наведвальнікаў гэтай установы былі, на жаль, і супрацоўнікі універсітэта.

Адміністрацыі, грамадскім фарміраванням патрэбна прыняць меры па прааналізаваць сітуацыю, зрабіць адпаведныя вывады. Для таго, каб год змяі не аказаўся годам «зьялёнага змяі».

М. СТАРЖЫНСКІ,
супрацоўнік Маскоўскага
РАУС г. Мінска.

Пра сонейка, Яську і казку

«БЫЛО ГЭТА ў тыя даўнія, сівія часы, калі на нашай зямлі беларускай гаспадарылі розных гатункаў паны і падпаны, а верхаводзілі імі не хто іншы, а сам «цар-гаспадар», — так пачынаецца кніжка У. Ягоўдзіка «Сонейка, свяці!» Проста і разам з тым інтрыгуюча: каму ж з дзяцей не захацца на нейкі момант апынуцца ў невядомым ім свеце даўніны?

Казка заўсёды абяцае дзіўныя прыгоды, самыя неверагодныя сітуацыі. А што ж будзе далей? Нестандартнае, шматзначнае параўнанне цара з вялікім сінім гузам, што «вырастае на ілбе, калі трэснецца аб вушак, уцякаючы ад каго-небудзь».

Аўтар кнігі «Сонейка, свяці!» спасціг сакрэты казачнага жанру. Яго казкі, што складаюць кнігу, гучаць натуральна, па-народнаму шчыра. Першая мае характэрныя асаблівасці чарадзейнай казкі: тут ёсць і вобраз народнага заступніка, якому дапамагаюць сілы прыроды, ёсць злыдні, што супрацьдзейнічаюць герою, — цар, паны і трохгаловы страшны Цмох. Есць і чарадзейныя прадметы, надзеленыя незвычайнымі якасцямі.

У аснове сюжэта гэтай казкі — прыгоды з сонцам, якое схопіў і паланіў паганы Цмох. Дарэчы, сонца ў казцы ўвесь час ласкава называецца сонейкам. Так гавораць і сяляне, і галоўны герой казкі — дужы, працавіты і смелы вясковы

каваль Яська, які ідзе вызваляць сонца. Як і ў народных казках, вобраз асілка-заступніка ўзьялічаны аўтарам. Яська надзелены не толькі сілай, але і розумам, пачуццём чалавечай годнасці, незалежнасці.

Казка гучыць, як лірычная песня ў гонар чалавека-працавіка. Вось, напрыклад, руплівая жанчыны і дзяўчат-кней, што працуюць на панскім полі. Яны стомленыя, але «шчыруюць з сярпамі над жытам, якое стаіць, як сцяна, і радуе вока», клапатліва падмаюць ззямлі кожны каласок, «бо хлеб хоць і панскі, ды выпешчаны іхнім крывавым мазалём сялянскім».

Дзеянне паступова ўскладняецца, але ўрэшце рэшт у самы крытычны момант спрацоўвае казачная спружына, і адбываецца чуд — вызваленне Яськам сонейка. Яно пакідаецца да нерухомага асілка, «пшчотна абняла яго залатымі рукамі, загаіла ягоныя раны, пацалавала ў васільковыя вочы...»

Хочацца цытаваць і цытаваць — бо У. Ягоўдзік валодае словам, дапамагае дзецям адчуць прыгажосць беларускай мовы ў яе сэнсавай разнастайнасці і інтанацыйным багатстве. Казкі У. Ягоўдзіка становяцца ўплываюць і на развіццё эстэтычнага густу дзяцей, бо напісаны пэтычна, таленавіта.

І. СІНКЕВІЧ,
студэнтка II курса.

БЕЛАРУСКІ
УНІВЕРСІТЭТ

Цана 2 кап.
Мінская паліграфічная фабрыка
«Чырвоная зорка» МВПА
ім. Я. Коласа
6 красавіка
Зак. 1618.
Т. 2000 экз.

220080, Мінск-80, УНІВЕРСІ-
ТЭЦКІ ГАРАДОК, ВУЛ. БАБ-
РУЙСКАЯ, 9, ПАВЕРХ 4,
ПАКОІ 74-75.
ТЭЛЕФОН 20-68-27.

Рэдактар
М. Г. ЗАГОРСКАЯ.